

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Veronika Schejbalová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Vývoj měny na území České republiky
Veronika Schejbalová

Bakalářská práce
2013

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Schejbalová**
Osobní číslo: **E10950**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Vývoj měny na území České republiky**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalantka provede přehled základních etap vývoje měny na území České republiky od roku 1918 po současnost a popíše peněžní reformy, které proběhly v České republice během sledovaného období.

Bakalářská práce bude zároveň obsahovat:

- vznik a vývoj peněz,
- vývoj měny na území České republiky,
- současná úloha peněz v hospodářské politice státu.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

HÁSKOVÁ, Jarmila. Československé bankovky, státopky a mince 1919-1992. 1. vydání. Praha: Lunarion, 1993. 128 s. ISBN 80-85774-05-4
KARASIEWICZ, Vít. Bankovní vzory a perforace papírových platidel Československa 1919-1993. 1. vydání. Praha: Aurea Numismatika, 2010. 136 s. ISBN 978-80-254-7003-9
NĚMEČKOVÁ, Věra. Naše měna a peníze v zajetí politiky 1938-1947: O Československé měnové reformě 1945. 1. vydání. Praha: Libri, 2008. 167 s. ISBN 978-80-7277-362-6
POLOUČEK, Stanislav a kol. Peníze, banky, finanční trhy. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 415 s. ISBN 978-80-7400-152-9
REVENDA, Zbyněk. Peníze a zlato. 1. vydání. Praha: Management Pres, 2010. 256 s. ISBN 978-80-7261-214-7
REVENDA, Zbyněk. Peněžní ekonomie a bankovníctví. 5. vydání. Praha: Management Press, 2012. 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6
SPÁČIL, Bedřich. Česká měna od dávné minulosti k dnešku. 1. vydání. Praha: Orbis, 1973. 177 s. ISBN 508-22-865

Vedoucí bakalářské práce:

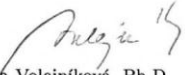

Ing. Liběna Černohorská, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **24. září 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2013**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 5. října 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na mojí práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 19. 4. 2013

Veronika Schejbalová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce Ing. Liběně Černohorské, PhD. za její odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Cílem bakalářské práce je popsat a shrnout vývojové etapy české měny od roku 1918 po současnost. Na základě analýzy současného stavu ekonomiky a plnění Maastrichtských kritérií odhadnout, zda se Česká republika stane členem evropské měnové unie či nikoliv.

KLÍČOVÁ SLOVA

Česká měna, Maastrichtská kritéria, měnové reformy, vstup ČR do Eurozóny

TITLE

Development of the Currency in the Czech Republic

ANNOTATION

The aim of this Bachelor's thesis is to describe and summarize the stages of development of the Czech currency from 1918 until present times. The thesis further aims to predict whether the Czech Republic will or will not become a member of the Economic and Monetary Union of the EU or not. This will be done on the basis of an analysis of the current economic state and fulfillment of the Maastricht Treaty.

KEYWORDS

Czech currency, Maastricht criteria, monetary reforms, the entrance of the Czech Republic into the Eurozone

OBSAH

ÚVOD	1
1 PENÍZE A MĚNA	2
1.1 DEFINICE PENĚŽ	2
1.2 VZNIK PENĚŽ	3
1.3 PRVNÍ PENÍZE NA ÚZEMÍ DNEŠNÍ ČESKÉ REPUBLIKY	4
1.4 MĚNA A MĚNOVÁ POLITIKA	5
2 ČESKÁ MĚNA PO ROCE 1918	7
2.1 MĚNOVÁ REFORMA	7
2.2 ČESKOSLOVENSKÁ MĚNOVÁ REFORMA 1919	8
2.2.1 <i>Situace před reformou</i>	8
2.2.2 <i>Způsob provedení reformy</i>	9
2.2.3 <i>První Československé peníze</i>	10
2.3 PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA	10
2.4 MĚNOVÁ REFORMA 1945	11
2.4.1 <i>Situace před reformou</i>	12
2.4.2 <i>Provedení reformy</i>	12
2.4.3 <i>Důsledky reformy</i>	13
2.5 MĚNOVÁ REFORMA 1953	13
2.5.1 <i>Situace před reformou</i>	13
2.5.2 <i>Provedení reformy</i>	14
2.5.3 <i>Důsledky reformy</i>	14
2.6 ČESKO-SLOVENSKÁ MĚNOVÁ ODLUKA 1993	15
2.6.1 <i>Situace před reformou</i>	15
2.6.2 <i>Průběh reformy</i>	15
3 SOUČASNOST A BUDOUCNOST ČESKÉ MĚNY	17
3.1 SOUČASNÁ ČESKÁ MĚNA	17
3.1.1 <i>Ochranné prvky</i>	18
3.1.2 <i>Stokorunová bankovka</i>	19
3.1.3 <i>Dvěstěkorunová bankovka</i>	19
3.1.4 <i>Pětisetkorunová bankovka</i>	20
3.1.5 <i>Tisícikorunová bankovka</i>	20
3.1.6 <i>Dvoutisícikorunová bankovka</i>	21
3.1.7 <i>Pětitisícikorunová bankovka</i>	21
3.1.8 <i>České mince</i>	24
3.2 BEZHOTOVOSTNÍ PLATEBNÍ STYK	25
3.3 BUDOUCNOST ČESKÉ MĚNY	26
3.4 ÚLOHA PENĚŽ V HOSPODÁŘSKÉ POLITICE STÁTU	27
3.4.1 <i>Ukazatele výkonnosti ekonomiky</i>	27
3.4.2 <i>Nástroje hospodářské politiky</i>	29
4 SPOLEČNÁ JEDNOTNÁ MĚNA EURO	31
4.1 MAASTRICHTSKÁ KRITÉRIA	31
4.1.1 <i>Kritérium cenové stability</i>	31
4.1.2 <i>Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb</i>	32
4.1.3 <i>Kritérium stability měnového kurzu</i>	33
4.1.4 <i>Kritérium vládního deficitu</i>	33
4.1.5 <i>Kritérium veřejného dluhu</i>	34

4.1.6	<i>Plnění Maastrichtských kritérií Českou republikou</i>	34
4.2	ZPŮSOB PŘIJETÍ EURA V ČR	35
4.3	EURO VERSUS KORUNA	36
4.3.1	<i>Argumenty pro přijetí Eura</i>	37
4.3.2	<i>Argumenty proti přijetí Eura</i>	37
4.4	KOMPARACE ČESKÉ A SLOVENSKÉ EKONOMIKY	38
	ZÁVĚR	41
	LITERATURA A DALŠÍ ZDROJE	43

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Ochranné prvky bankovek	19
Obrázek 2: České bankovky 100, 200, 500 Kč.....	22
Obrázek 3: České bankovky 1 000, 2 000, 5 000 Kč.....	23
Obrázek 4: České mince	24

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Harmonizovaný index spotřebitelských cen.....	32
Tabulka 2: Výnosové míry z vládních dluhopisů na sekundárním trhu	32
Tabulka 3: Saldo sektoru vládních institucí (v % HDP).....	34
Tabulka 4: Dluh sektoru vládních institucí (v % HDP).....	34
Tabulka 5: Inflace v ČR a SR (%)	39
Tabulka 6: Růst reálného HDP (%)	39
Tabulka 7: Nezaměstnanost v ČR a SR (%).....	40
Tabulka 8: Průměrná měsíční mzda (Kč)	40

SEZNAM ZKRATEK

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ECB	Evropská centrální banka
ERM	Evropský mechanismus směnných kurzů
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
Kč	Koruna česká
Kčs	Koruna československá
KSČ	Komunistická strana Československá
M	Marka
PIN	Osobní identifikační číslo
Sb.	Sbírka zákonů
SR	Slovenská republika

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je Vývoj měny na území České republiky po roce 1918. **Cílem práce je popsat a shrnout vývoj české měny od jejích počátků po současnost, zhodnotit úlohu peněz v současné ekonomice a zamyslet se nad budoucností české měny, jejím předpokládaným vývoji v horizontu několika let, ale i nad vzdálenější budoucností, která by měla přinést zánik České koruny a její nahrazení Eurem.**

První část bakalářské práce se zaměří na vysvětlení základních pojmů souvisejících s tímto tématem, konkrétně jde o pojmy „peníze“ a „měna“. Oba pojmy budou krátce definovány, protože se velmi často zaměňují, dojde zde k vysvětlení rozdílu mezi nimi. Pozornost bude dále věnována vzniku a vývoji peněz. Nastíněny budou první etapy vzniku peněz obecně, poté se pozornost přesune na vznik a výskyt prvních peněz na území dnešní České republiky.

Následující část bakalářské práce bude věnována české měně po roce 1918. Nejdůležitějšími etapami ve vývoji měny jsou měnové reformy, konkrétně pak měnové reformy z let 1919, 1939, 1945, 1953 a 1993. U každé z reformy dojde k popisu situace před reformou a vymezení důvodu, proč byla reforma provedena, následně bude u každé z reformy zhodnocen její přínos pro ekonomiku a celková úspěšnost.

Další část bakalářské práce popíše současnou českou měnu. Tato kapitola obsáhne nejen popis systému české měny, ale také vizuální podobu českých bankovek a mincí. Práce se také zaměří na ochranu měny proti jejímu padělání. Kapitola dále pojedná o úloze peněz v současné hospodářské politice státu.

Poslední část práce se zaměří na budoucí vývoj české měny, konkrétně tedy na zvážení otázky nahrazení České koruny Eurem. Je zde obsažena analýza Maastrichtských kritérií a jejich plnění Českou republikou, což je jeden z důležitých bodů pro rozhodování v otázce budoucí existence České měny nebo její zrušení a nahrazení společnou evropskou měnou.

1 PENÍZE A MĚNA

Na úvod dané problematiky budou vysvětleny a definovány některé základní pojmy týkající se tématu bakalářské práce, jsou jimi především pojmy „peníze“ a „měna“. Tyto dva pojmy jsou často považovány za synonyma, avšak význam každého z nich je odlišný.

1.1 DEFINICE PENĚŽ

„Peníze jsou fenoménem, který ovlivňuje jak jednání a rozhodování jednotlivců, tak ekonomický i společenský vývoj celé společnosti.“¹

Peníze jsou pro lidi velmi důležité, používají se téměř každý den, hrají v životě lidí důležitou roli. Každý člověk by na otázku „Co jsou peníze?“ řekl něco jiného. Obecně lze říci, že peníze jsou vše, co je přijímáno za zboží nebo služby. Peníze jsou tedy všeobecným prostředkem směny, což znamená, že jsou na daném teritoriu přijímány všemi subjekty bez rozdílu.

Aby mohly peníze fungovat jako všeobecný ekvivalent, musí být důvěryhodné. Podmínkou víry v peníze je stabilita jejich kupní síly. Jestliže peníze ztratí svoji kupní sílu, nebo se jejich kupní síla rychle snižuje, lidé v ně ztrácejí víru a peníze se přestanou používat.²

Peníze plní v ekonomice tři základní funkce: jsou prostředkem směny, účetní jednotkou a uchovatelem hodnot. Prostřednictvím peněz je možné platit za zboží nebo služby, proto je nazýváme prostředkem směny. Druhou funkcí peněz je funkce účetní jednotky, což znamená, že díky penězům lze vyjádřit ceny jednotlivých druhů zboží, služeb, kapitálu a práce. Můžeme také peníze přepočítat do jiné měny. Peníze vyjadřují bohatství každého člověka. Můžeme je uchovávat ve formě úspor, čímž lze uchovat kupní sílu v čase.³

---

¹ REVENDA, Zbyněk. *Peníze a zlato*. 1. vydání. Praha: Management Pres, 2010. s.18

² ČERNOHORSKÝ, Jan; TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. Praha: GRADA Publishing, 2011. s.41

³ REVENDA, Zbyněk. *Peníze a zlato*. 1. vydání. Praha: Management Pres, 2010. s.20

1.2 VZNIK PENĚZ

Většina lidí si pod pojmem „peníze“ představí mince a bankovky, které každý den běžně používá. Peníze ale neměly vždy tuto podobu. Historie peněz sahá do velmi hluboké minulosti. Již v dávných dobách lidé potřebovali něco, čemu dnes říkáme peníze. Vznik peněz je spjat s rozvojem dělby práce, kdy si lidé uvědomili, že je výhodnější zboží a služby směňovat s ostatními, než si vše zajišťovat sami vlastní produkcí.

Na počátku všeho byla **barterová směna**, která fungovala na principu výměny jedné věci za věc jinou. Nebylo to ale vždy úplně jednoduché. Když někdo potřeboval například trochu mléka, musel ve svém okolí najít někoho, kdo byl ochoten mléko vyměnit za určitou věc, na které se oba účastníci výměny shodli. Postupem času si lidé začali uvědomovat nedostatky takovéto směny, mezi něž bezpochyby patří nalezení někoho, kdo by akceptoval zamýšlenou směnu a nedělitelnost některých typů zboží. Proto hledali něco, co by vyjádřilo hodnotu jakéhokoli zboží či služby a bylo všeobecně přijímáno. Tím byla započata nová etapa směny, a to směny nepřímé.

Nepřímá směna je založena na principu výměny nějakého zboží za všeobecný ekvivalent, který je dále směňován za jiné druhy statků dle potřeby. Tento ekvivalent, zvaný peníze, je schopen vyjádřit hodnotu všech statků. Mezi tímto okamžikem a dobou, kdy se objevily peníze v takové podobě, v jaké je známe dnes, uplynulo mnoho času a peníze prošly dlouhým vývojem.

V počátcích nepřímé směny byly jako platidlo využívány nejrůznější předměty. Platilo se například obilím, oleji, vlnou, dobyt看em, kůžemi, plátnem, mušlemi, jantarem či různými nerosty. Později se začaly objevovat drahé kovy a jejich slitiny jako zlato, stříbro, měď nebo olovo. Tyto peníze měly podobu kroužků a tyčinek, které se podle potřeby lámáním či sekáním dělily na menší kusy. Při placení takto upravenými kovy obchodníci sledovali jejich hmotnost a čistotu.

S rozvojem řemesel se lidé naučili drahé kovy opracovat, což vedlo ke vzniku prvních mincí, které byly již velmi podobné těm, jaké používáme dnes.

1.3 PRVNÍ PENÍZE NA ÚZEMÍ DNEŠNÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Za nejstarší platidlo českých zemí jsou považovány tzv. **duhovky**, z období 1. století našeho letopočtu. Jde o malé zlaté penízky miskovitého tvaru asi šest až devatenáct milimetrů velké. Byly zdobeny vyobrazením hada, slunce nebo půlměsíce, bez jakýchkoli nápisů. Používali je Keltové, kteří v tomto období žili na území DNEŠNÍ České republiky.⁴

První opravdové mince se na území ČR objevily okolo roku 955 za vlády knížete Boleslava I. Šlo o stříbrné mince, které se nazývaly **denáry**. Denáry pomalu vytlačily zbytky naturálních a jiných platidel, jakými byly například síťované šátečky.

Ve 13. století se zde dle mincovních reforem Přemysla Otakara I. a Přemysla Otakara II. razily tzv. **brakteáty**, stříbrné jednostranné mince. Rozlišovaly se velké, střední a malé brakteáty. Na těchto mincích byly vyraženy nejrůznější rostlinné, zvířecí, ale i architektonické motivy. Objevily se zde také motivy českého lva a moravské orlice, které jsou dodnes součástí znaku České republiky. V této době byl také vytvořen první systém různohodnotných kovových peněz jednoho druhu.

Brakteátová mince byla velmi křehká a pro platební styk technicky nevhodná, proto byla v roce 1300 nahrazena **pražským grošem**. Pražský groš je platidlo, které bylo používáno po dobu asi dvě stě padesáti let. Na lící straně groše byla vyražena královská koruna, se jménem a titulem panovníka, na rubu pak český lev s nápisem „Grossi Pragenses“. Zpočátku odpovídala nominální hodnota mince hodnotě kovu v ní obsaženém, postupně se ale její ryzost snížila asi na polovinu. Současně s grošem byl používán tzv. „parvus“, jenž představoval asi jednu dvanáctinu groše. Tento malý peníz začal být později nazýván jako halěř.^{5,6}

Další významnou mincí raženou na území dnešní ČR byl **tolar**. Ražba tolaru se datuje na přelom patnáctého a šestnáctého století. Do roku 1525 byly tolaru raženy

---

⁴ SPÁČIL, Bedřich. *Česká měna od dávné minulosti k dnešku*. 1. Vydání. Praha: Orbis, 1973. s. 53

⁵ SPÁČIL, Bedřich. *Česká měna od dávné minulosti k dnešku*. 1. Vydání. Praha: Orbis, 1973. s. 53-72

⁶ HÁSKOVÁ, Jarmila. *Československé bankovky, státovky a mince 1919-1992*. 1. vydání. Praha: Lunarion, 1993. s. 9-15

v Jáchymově, od roku 1527 začaly být emitovány jako vládní mince. Úkolem tolaru mělo být začlenění české měny mezi měny ostatních zemí.

V době vlády Marie Terezie proběhly další měnové reformy a došlo k zavedení dvacetizlatkové měny. Měna známá pod názvem konvenční měna položila základ celoříšské měnové soustavy.

Od roku 1760 se začaly razit měděné mince, zvané menší a větší grešle.

Protože byly mince poměrně těžké, byly později nahrazeny penězi papírovými. Na území dnešní České republiky se tomu stalo roku 1762, kdy byly vydány první papírové peníze, tzv. **bankocetle**.

Poslední úprava měny před rokem 1918, tedy v období Rakouska-Uherska, zavedla zlatou korunovou měnu. V rámci této měny byly také vydávány stříbrné koruny, niklové deseti a dvaceti haléře, bronzové dvou haléře a haléře.⁷

1.4 MĚNA A MĚNOVÁ POLITIKA

„Měna je pojem užší než pojem peníze. Měnu definujeme jako národní formu peněz, resp. dohodnutou integrační nadnárodní formu peněz. Každá měna má své znaky – a to technické a ekonomické. Tyto znaky slouží k charakterizování jednotlivých měn a zároveň k rozlišení různých měn. Technické znaky jsou spojeny s určitými formálními náležitostmi, jsou jimi název měny, hotovostní druhy, dělení a kumulace, výlučnost měny, způsob stanovení měnového kurzu. Ekonomické znaky jsou spojeny s ekonomickými podmínkami dané měny. Mezi ekonomické znaky řadíme charakter emise peněz a způsob zajištění měnové stability.“⁸

S pojmem měny souvisí také pojem měnové suverenity. Měnová suverenita je jev, který každé zemi připisuje práva a povinnosti v oblasti spravování měny a výkonu měnové politiky.

---

⁷ HÁSKOVÁ, Jarmila. *Československé bankovky, státovky a mince 1919-1992*. 1. vydání. Praha: Lunarion, 1993. s. 9-15

⁸ ČERNOHORSKÝ, Jan; TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. Praha: GRADA Publishing, 2011. s.29

„Měnová politika je spolu s fiskální politikou součástí hospodářské politiky státu. Měnovou politiku lze definovat jako používání měnově politických nástrojů k ovlivnění konečných cílů měnové politiky. Konečnými cíli mohou být zejména inflace, dlouhodobý růst ekonomiky, zaměstnanost, měnová stabilita. Nastavení cílů včetně jejich priorit vždy záleží na konkrétním pojetí každé země.“⁹

---

⁹ ČERNOHORSKÝ, Jan; TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. Praha: GRADA Publishing, 2011. s.47

2 ČESKÁ MĚNA PO ROCE 1918

Těžištěm bakalářské práce je vývoj české měny od roku 1918 po současnost, proto bude v této části věnována pozornost právě tomuto období. S vývojem měny jsou nerozlučně spjaty měnové reformy, které budou v následujícím textu popsány.

2.1 MĚNOVÁ REFORMA

Obecně pojem „reforma“ označuje zásadní změnu nějakého existujícího systému. Pokud je tato změna provedena správně, měla by v budoucnu přispět k určitému zamýšlenému zlepšení. Reformy lze provádět ve všech ekonomických oblastech, bakalářská práce je svým tématem zaměřena na reformy v oblasti měnové.

Měnovou reformu je tedy možno definovat jako zásadní změnu národního měnového fondu, zahrnující název peněžní jednotky, její druhy a strukturu, vztah k cenným kovům, měřítko cen a s ním spojenou měnovou paritu a měnový kurz, jakož i pravidla emise a oběhu peněz. Měnová reforma musí postihovat všechny tyto stránky měny nebo alespoň část z nich. V užším slova smyslu zahrnuje pouze kroky vázané k úpravě měnového systému, v širším kontextu spadají pod pojem měnové reformy také kroky, které pomáhají dosažení reformního cíle. Lze rozlišit dvě koncepční linie měnových reform – měnová reforma jako měnová náprava a měnová reforma jako měnová odluka. V prvním případě se mění celý peněžní systém státu poté, co došlo k jeho rozvratu a propadu kupní síly peněžní jednotky takového rozsahu, že nelze přejít k úspěšné nové měnové politice, aniž by se rozvrácený peněžní systém nenahradil novým. Reformou tohoto typu je například československá reforma z roku 1945 nebo z roku 1953. Druhý případ nastává v situaci, kdy dochází k opuštění dosavadní měny a hlavně měnové politiky, která je spojena s měnovou politikou jiného státu. Měnovou odlukou se vždy vytvářejí podmínky pro vlastní měnovou politiku nového státu, tento typ měnové reformy je tedy zpravidla spjat

s rozpadem státu a vznikem států nových. V souvislosti s dějinami České republiky lze na tomto místě uvést měnovou reformu, jež probíhala od roku 1919.¹⁰

Ve sledovaném období proběhlo v českých zemích několik důležitých měnových reforem, z nichž některé byly v předchozím textu již zmíněny. V následujících několika kapitolách bude věnována pozornost právě těmto reformám.

2.2 ČESKOSLOVENSKÁ MĚNOVÁ REFORMA 1919

První měnová reforma, která bude v bakalářské práci popsána je reforma z roku 1919.

2.2.1 Situace před reformou

11. listopadu 1918 byla ukončena první světová válka, jež v Evropě způsobila velké územní změny. V důsledku první světové války došlo k zániku Rakouska-Uherska, státního útvaru, jehož součástí bylo mimo jiné i území dnešní České a Slovenské republiky. 28. října 1918 vznikl v Evropě nový stát – Československá republika.

Nový stát převzal všechny právní i ekonomické instituty Rakouska-Uherska a více než čtyři měsíce od vyhlášení samostatnosti zůstal v měnovém společenství s Rakouskem. I po rozpadu Rakouska-Uherska zůstala Rakousko-Uherská banka jediným cedulovým ústavem na celém území bývalého mocnářství a vydávala bankovky, kterými zaplavovala Československo.¹¹

„Státní orgány přikládaly po vzniku Československé republiky velký význam vybudování vlastní měny. Chtěly v první řadě eliminovat vliv cedulové Rakousko-Uherské banky v emisní oblasti se zřetelem na její nezakryté inflační tendence. Československé vládní úřady přistupovaly k těmto opatřením i z hlediska

---

¹⁰ CHALUPECKÁ, Kristýna. Měnové reformy. Brno, 2008. Diplomová práce. Masarykova univerzita. s. 30

¹¹ SPÁČIL, Bedřich. Česká měna od dávné minulosti k dnešku. 1. Vydání. Praha: Orbis, 1973. s.100

*mezinárodněpolitického. Vlastní měna měla navenek dokumentovat hospodářskou nezávislost nového státu.*¹²

2.2.2 Způsob provedení reformy

Dne 2. Listopadu 1918 bylo oficiálně zřízeno ministerstvo financí.¹³ Do funkce prvního československého ministra financí byl jmenován Alois Rašín, který začal provádět reformu.

První radikálnější krok v oblasti odluky československé měny byl ale proveden teprve 1. Března roku 1919. 25. února 1919 byl přijat zákon, jímž se ministr financí zmocňoval k vydání nařízení, na základě něhož proběhlo okolkování bankovek a soupis jmění za účelem uložení majetkových dávek. Z výnosu majetkových dávek měla být dále financována náprava měny.¹⁴

Kolky měly hodnotu 1 % nominální hodnoty bankovky a byly jimi opatřeny bankovky v hodnotě 10, 20, 50, 100 a 1 000 korun. Nekolkovaly se bankovky v hodnotě 25 a 200 korun, dále také 1 a 2 koruny. Zatímco bankovky v hodnotách 25 a 200 korun byly z oběhu stahovány, 1 a 2 korunové bankovky se dále používaly, později však byly nahrazeny novými bankovkami. Přestože se snaha o rychlou odluku měny prostřednictvím kolků zdála být zpočátku vhodnou, měla spoustu nedostatků. Jedním z problémů kolkované odluky bylo, že se daly kolky snadno napodobit. V oběhu se tak vyskytlo mnoho falešně okolkovaných bankovek, což mělo negativní vliv na ekonomiku státu.¹⁵

Pro ochranu národního hospodářství bylo nutno zamezit dalšímu padělání okolkovaných bankovek, čehož bylo dosaženo návrhem a emisí nových

---

¹² HÁSKOVÁ, Jarmila. *Československé bankovky, státovky a mince 1919-1992*. 1. vydání. Praha: Lunarion, 1993. s.19

¹³ ŠOUŠA, Jiří. Rašínova měnová reforma v roce 1919 (1920). In: *Měnové systémy na území Českých zemí 1892-1993: Sborník z konference v Opavě 22. a 23. března 1994*. první. Opava: Slezská univerzita Opava, 1995, s.53

¹⁴ SPÁČIL, Bedřich. *Česká měna od dávné minulosti k dnešku*. 1. Vydání. Praha: Orbis, 1973. s.101

¹⁵ SPÁČIL, Bedřich. *Česká měna od dávné minulosti k dnešku*. 1. Vydání. Praha: Orbis, 1973. s.102-104

československých bankovek. První československé peníze se na trhu objevily v červenci roku 1919.

2.2.3 První Československé peníze

Správa oběhu peněz byla svěřena Bankovnímu úřadu ministerstva financí, který byl zřízen 6. března 1919. Tiskly se bankovky v hodnotách 1, 5, 10, 20, 50, 100, 500, 1 000, 5 000 korun.

1. ledna 1926 převzala všechny funkce a práva Bankovního úřadu ministerstva financí nově založená instituce – Národní banka československá.

Národní bance československé bylo uloženo hned několik funkcí a výhrad, byla jedinou institucí, které bylo svěřeno právo emise peněz. Mezi další povinnosti banky bylo sledovat a upravovat peněžní oběh, udržovat měnovou hladinu československé koruny, v neposlední řadě byla poskytovatelem úvěrů.¹⁶

Rašínova reforma se zpočátku nesetkala s velkými úspěchy a pochopením a mnozí ekonomové se k ní stavěli skepticky. Později se prokázalo, že vedla ke stabilizaci a posílení nové československé měny. Stabilní měna nastartovala hospodářský růst, který trval až do období nacistické okupace na počátku 30. let 20. století.

2.3 PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA

15. března 1939 byla Československá republika na základě Mnichovské dohody obsazena německými nacisty. Němci byli přesvědčení o tom, že Československo jako uměle vytvořený stát není schopno samostatné existence, čímž ohrožuje stabilitu a smír v celé Evropě. Proto chtěli mít území státu pod svou kontrolou.

Část pohraničního území byla Československu odebrána a připojena k Německé říši. Další změnou bylo vyhlášení Slovenska jako samostatného státu. Poté byla obsazena i zbývající část Československa, tedy Čechy a Morava. Dne 16. března 1939 byl na tomto území vyhlášen tzv. „Protektorát Čechy a Morava“.

---

¹⁶ SPÁČIL, Bedřich. *Česká měna od dávné minulosti k dnešku*. 1. Vydání. Praha: Orbis, 1973. s.107

V mezinárodních vztazích byl protektorát zastupován Říší. Navenek Říše slibovala ochranu, uvnitř si však vyhrazovala právo k zajišťování pořádku. Na území protektorátu byly vydávány říšské právní předpisy, které musely být striktně dodržovány. Postupně Říše přebírala do své kompetence jednotlivé obory správy.¹⁷

Období Protektorátu bylo pro československé obyvatele velmi těžkým obdobím. Ze strany nacistického Německa, pod vedením Adolfa Hitlera, zde zavládl teror.

Atmosféra tohoto období postihla také měnovou politiku státu.

*„Po vyhlášení tzv. „Protektorátu Čechy a Morava“ zůstaly po nějakou dobu v oběhu původní československé státočky a bankovky, ale byly postupně stahovány. Snahou okupantů bylo získat kontrolu nad peněžní soustavou a obchodními bankami, a tím proniknout do všech sfér české ekonomiky. Prvními oficiálními státočkami se staly připravené mobilizační státočky z roku 1938 v hodnotě 1 a 5 korun, dané do oběhu v únoru 1940 a orazítkované česko-německým textem. Poté dochází k průběžnému vydávání státoček v nominále od 1 do 100 korun a bankovek od 500 do 5 000 korun s odkazem na zákony a nařízení protektorátní vlády“.*¹⁸

V odtrženém pohraničí Němci vyměnili československé peníze za marky v kurzu 1 M: 8,33 Kčs, přičemž československá koruna byla záměrně podhodnocena a to asi o čtvrtinu hodnoty.¹⁹

2.4 MĚNOVÁ REFORMA 1945

V období mezi válkami, ale především v průběhu války se objevila myšlenka o provedení další měnové reformy. Tentokrát jde o měnovou reformu z roku 1945. Hlavní příčinou reformy jsou politické změny, není to však příčina jediná. Mezi další

---

¹⁷ NĚMEČKOVÁ, Věra. *Naše měna a peníze v zajetí politiky 1938-1947: O Československé měnové reformě 1945*. 1. vydání Praha: Libri, 2008. s. 21

¹⁸ HÁSKOVÁ, Jarmila. *Československé bankovky, státočky a mince 1919-1992*. 1. vydání. Praha: Lunarion, 1993. s. 25

¹⁹ NĚMEČKOVÁ, Věra. *Naše měna a peníze v zajetí politiky 1938-1947: O Československé měnové reformě 1945*. 1. vydání Praha: Libri, 2008. s. 16

důvody pro reformu lze zařadit hospodářské, sociální, ale i zdravotní a kulturní poměry poválečného Československa.

2.4.1 Situace před reformou

Po ukončení druhé světové války v roce 1945 byla obnovena Československá republika. Německo bylo nuceno odebrat pohraniční území navrátit. Československu nebylo navráceno území Podkarpatské Rusi, které se po válce stalo součástí Sovětského svazu. Po obnovení Československého státu byla nutná hospodářská a měnová obnova.

V období války byla v Londýně ustanovena československá exilová vláda, v čele s prezidentem Edvardem Benešem. Tato vláda chtěla získat mezinárodní uznání a spojení. Jejím cílem bylo obnovení Československa v předmnichovských hranicích.

2.4.2 Provedení reformy

Ještě před koncem války byl zřízen Československý měnový úřad, jemuž byla svěřena emisní funkce na osvobozeném území. Dne 18. května 1945 skončila činnost Národní banky pro Čechy a Moravu a byla obnovena působnost Národní banky Československa. Nyní bylo možné přejít ke konkrétním krokům reformy. Nejprve proběhla likvidace cizích měn obíhajících na československém území a jejich nahrazení českými a slovenskými korunami na základě vytvoření dvou měnových oblastí. Jednalo se ale jen o přechodné stádium, neboť cílem reformy bylo vytvořit sjednocenou měnu, jak tomu bylo v předválečném období. Tohoto cíle bylo dosaženo 1. listopadu 1945, kdy byla dekretem prezidenta republiky ustanovena nová měnová jednotka – československá koruna se zkratkou Kčs. Do oběhu byly dány papírové peníze vytištěné v Anglii, současně se do oběhu dostaly bankovky, které ke konci války tajně připravovali zaměstnanci pražské tiskárny cenin.²⁰

---

²⁰ CHALUPECKÁ, Kristýna. Měnové reformy. Brno, 2008. Diplomová práce. Masarykova univerzita. s. 46

2.4.3 Důsledky reformy

Po druhé světové válce mělo Československo dobré postavení v mezinárodních vztazích. Došlo zde k rozvoji hospodářství a průmyslu. Československo se stalo významným exportérem některých druhů výrobků, které byly zahraničím žádány. Ekonomické změny šly ruku v ruce se změnami politickými. Vládu nad zemí převzala Komunistická strana Československa. Stalo se tomu tak na základě vítězství ve volbách v roce 1946. Úkolem KSČ bylo řešit nejen obnovu hospodářského života, ale také otázku rozpracované měnové reformy. Podkladem pro řešení celé situace se stal dvouletý hospodářský plán na roky 1947-1948, jehož cílem bylo posunout československé hospodářství tam, kde bylo v předválečné době.²¹

2.5 MĚNOVÁ REFORMA 1953

Provedení měnové reformy v roce 1945 nevyřešilo všechny problémy země. Proto bylo nutno provést další kroky v měnové oblasti.

2.5.1 Situace před reformou

Válkou rozvrácená ekonomika nebyla schopna zajistit dostatek potravin a spotřebního zboží pro všechny obyvatele země. Již v době okupace, ale i v období po jejím skončení zde existoval dvojí trh – vázaný a volný. Vázaný trh fungoval na přidělovém principu, každý člověk si mohl koupit jen tolik zboží, kolik mu bylo potravinovou poukázkou přiděleno. Oproti tomu na volném trhu bylo možné koupit libovolné množství čehokoli, problémem ale bylo, že ceny na volném trhu byly mnohonásobně vyšší než na trhu vázaném, proto si mnozí chudší obyvatelé nemohli nakupování na volném trhu dovolit. V důsledku rozdělení trhu a různé kupní síly koruny na jednotlivých trzích se rozmohl černý trh, některé druhy zboží byly k dostání pouze tady. Existence černého trhu začala poškozovat ekonomiku celé země.²²

---

²¹ NĚMEČKOVÁ, Věra. *Naše měna a peníze v zajištění politiky 1938-1947: O Československé měnové reformě 1945*. 1. vydání Praha: Libri, 2008. s. 108-112

²² SPÁČIL, Bedřich. *Česká měna od dávné minulosti k dnešku*. 1. Vydání. Praha: Orbis, 1973. s. 123

2.5.2 Provedení reformy

Měnová reforma v roce 1953 proběhla v následujících krocích. Peněžní jednotka, již byla koruna československá, byla podložena zlatem. Starší platidla z roku 1945 a byla nahrazena novými. Výměna peněz byla provedena v takovém poměru, jaký odpovídal fondům zboží. Došlo k odstranění přidělového hospodářství a zavedení volného trhu pro všechny druhy zboží. Ceny zboží na vázaném a volném trhu byly vyrovnány. Dále byly anulovány staré vklady u peněžních ústavů, vázané při měnové reformě z roku 1945. Kromě vkladů došlo také k anulaci pojistek, státních cenných papírů a dluhopis.²³

2.5.3 Důsledky reformy

Měnová reforma v roce 1953 navázala na reformu z roku 1945 a dokončila kroky v této reformě započaté. Dalším důsledkem reformy je odstranění státního dluhu, jež vznikl v době okupace, ale také státního dluhu vzniklého po revoluci. Přestože výměna peněz a přepočítání vkladů způsobilo obyvatelstvu nemalé ztráty, bylo touto reformou dosaženo zvýšení stability měny. Po provedení reformy se Československo definitivně zařadilo k zemím sovětského bloku, což pro zemi znamenalo přechod k centrálně plánovanému hospodářství.²⁴

---

²³ SPÁČIL, Bedřich. *Česká měna od dávné minulosti k dnešku*. 1. Vydání. Praha: Orbis, 1973. s. 124

²⁴ CHALUPECKÁ, Kristýna. *Měnové reformy*. Brno, 2008. Diplomová práce. Masarykova univerzita. s. 54-55

2.6 ČESKO-SLOVENSKÁ MĚNOVÁ ODLUKA 1993

Poslední a velmi zásadní měnovou reformou, která bude v bakalářské práci zmíněna, je měnové reforma z roku 1993. Jde o měnovou odstavku související s rozdělením Československa na dva samostatné státy, Českou republiku a Slovenskou republiku. Měnovou reformu bylo nutné provést v obou nově vzniklých státech, já se ale zaměřím pouze na situaci, jež nastala v České republice.

2.6.1 Situace před reformou

Ústavní zákon č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní republiky stanovil jako den zániku federace a všech jejích institucí 1. leden 1993. V souvislosti s rozdělením země bylo nutno provést změny v měnové oblasti. Vzhledem k propojenosti obou ekonomik nebylo jasné, jakým směrem se bude ubírat měnové odloučení. Zatímco programové prohlášení české vlády se opíralo o myšlenku, že existence jednoho státu znamená existenci jedné měny, jedné měnové politiky, jež je prováděna jednou centrální bankou, Slovenská vláda prosazovala koncept měnové unie. Na základě ekonomických analýz ale převládla česká varianta postupného oddělení měn s ohledem na ekonomické odlišnosti nově vznikajících států a především s ohledem na silnější českou ekonomiku.²⁵

2.6.2 Průběh reformy

Měnová odstavku byla provedena ve dvou krocích. Prvním z nich bylo ustavení emisních bank jako centrálních institucí, druhým faktické osamostatnění peněžních oběhů. Koncem roku 1992 byl Českou národní radou přijat zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, který také ustanovoval peněžní jednotku České republiky a pravidla pro vytváření měnové politiky. Faktické osamostatnění peněžních oběhů bylo komplikované a nebylo možné ho zrealizovat k 1. lednu 1993, kdy došlo k rozdělení. Problematický byl zejména kurzový režim mezi oběma měnami. Bylo jasné, že nelze spoléhat na udržitelnost fixace kurzů 1 : 1, proto se hledalo východisko pomocí floatingu, který by mohl pomoci při hledání rovnovážného

---

²⁵ CHALUPECKÁ, Kristýna. Měnové reformy. Brno, 2008. Diplomová práce. Masarykova univerzita. s. 56

směnného kurzu. Na základě platební smlouvy mezi Českou a Slovenskou republikou byla vytvořena tzv. clearingová unie. Platební styk měl fungovat přes clearingový účet centrálních bank. Za obchody uzavřené před rokem 1993 se platilo českými a slovenskými korunami v poměru 1 : 1 na základě ustanovení zvláštní zúčtovací jednotky – zúčtovací koruny. Dne 8. února byla zahájena výměna peněz, jež proběhla okolkováním bankovek v nominálních hodnotách 100, 500 a 1 000, zároveň byla vydána nová emise českých bankovek v hodnotě 200 Kč. Výměna byla ukončena 12. února, ojediněle bylo možno provést dodatečnou výměnu až do 9. srpna roku 1993.²⁶

---

²⁶ CHALUPECKÁ, Kristýna. Měnové reformy. Brno, 2008. Diplomová práce. Masarykova univerzita. s. 56-58

3 SOUČASNOST A BUDOUCNOST ČESKÉ MĚNY

V pořadí třetí kapitola bakalářské práce bude věnována současnosti a budoucnosti české měny.

3.1 SOUČASNÁ ČESKÁ MĚNA

Současnost české měny navazuje na poslední zmíněnou reformu, tedy na měnovou odluku z roku 1993. V tomto roce začaly být vydávány mince a bankovky v takové podobě, jak je známe do dnes.

Jediným emitentem české měny je Česká národní banka, a to na základě zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance. Tento zákon České národní bance dále ukládá povinnost dbát o plynulý a hospodárny peněžní oběh.

V současnosti jsou v České republice používány bankovky o hodnotách 100, 200, 500, 1 000, 2 000 a 5 000 Kč a mince s hodnotami 1, 2, 5, 10, 20 a 50 Kč. Současnou soustavu bankovek v minulosti doplňovaly také bankovky v hodnotě 50 Kč, které byly z peněžního oběhu staženy 1. dubna 2011 a nahrazeny padesátikorunovými mincemi, dále bankovky v hodnotě 20 Kč, jejichž platnost byla ukončena k 31. srpnu 2008. Stejně tak jak je tomu u bankovek, i soustava mincí prošla od roku 1993 nějakými změnami. 31. srpna 2008 bylo možné naposledy zaplatit padesátihaléřovými mincemi, 31. října 2003 jsme mohli naposledy použít deseti a dvacetihaléře.

3.1.1 Ochranné prvky

Pro bezpečnost platebního styku jsou všechny bankovky opatřeny ochrannými prvky, které znemožňují jejich padělání.

Ochrannými prvky českých bankovek jsou²⁷:

- hlubotisk,
- vodoznak,
- ochranná vlákna,
- soutisková značka,
- mikrotext,
- skrytý obrazec,
- ochranný proužek,
- opticky proměnlivá barva,
- iridiscentní pruh.

V papíru, z něhož je bankovka vyrobena, jsou zapuštěna ochranná vlákna. Nejlépe viditelná jsou v bílém nepotištěném okraji bankovky. V tomtéž místě, nepotištěném okraji, je umístěn další ochranný prvek, tentokrát vodoznak, který vždy představuje portrét známé osobnosti, která je vyobrazena na bankovce. Každá bankovka obsahuje také metalizovaný ochranný proužek, ve kterém je natištěn mikrotext s nominální hodnotou bankovky čitelný zdola nahoru. Na rubu i líci bankovky nalezneme soutiskovou značku. Na každé straně bankovky je ale vidět pouze jedna polovina této značky. Celá značka je viditelná prosvícením bankovky. Na optickém efektu jsou založeny další dva prvky, opticky proměnlivá barva a iridiscentní pruh.

Umístění ochranných prvků na bankovce znázorňuje Obrázek č. 1.

---

²⁷ ČNB. *Bankovky a mince*. [online]. 2003-2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/rezabek_20090330_nova_500.pdf

Obrázek 1: Ochranné prvky bankovek

Zdroj: ČNB. *Bankovky a mince*. [online]. 2003-2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/rezabek_20091130_nova_5000.pdf

3.1.2 Stokorunová bankovka

První stokorunové bankovky byly dány do oběhu 30. června 1993. Dominující barvou je na této bankovce zelená. Na lici je vyobrazen Karel IV., významný panovník české historie. Bankovka je chráněna vodoznakem, ochranným proužkem s mikrotextem, barevnými vlákny, soutiskovou značkou, skrytým obrazcem a mikrotextem. V roce 1995 byla tato bankovka mírně upravena, přičemž námět, parametry i provedení zůstaly zachovány. Poslední úpravou prošla bankovka v roce 1997, takto bankovku známe dnes. Na rubu je vyobrazen český státní znak a pečeť Karlovy univerzity. Stokoruna má rozměry 140 x 69 mm.

3.1.3 Dvěstěkorunová bankovka

Dvoustěkorunová bankovka se pyšní vyobrazením Jana Amose Komenského. Malba je převážně v hnědo-oranžové barvě. Na bankovce lze najít vodoznak, ochranný

proužek s mikrotextem, barevná vlákna, soutiskovou značku, skrytý obrazec a mikrotext. První dvousetkorunové bankovky byly emitovány v roce 1993. Úpravami prošla v letech 1996 a 1998. Nové a starší edice se liší především ochrannými prvky. Na rubu bankovky je vedle státního znaku vyobrazeno spojení dětské ruky s rukou dospělého člověka. Současné dvousetkorunové bankovky mají rozměry 146 x 69 mm.

3.1.4 Pětisetkorunová bankovka

Dominantními barvami pětisetkoruny jsou růžová, šedá a světle hnědá. Známost osobností českých dějin je zde spisovatelka Božena Němcová. První českou pětisetkorunu mohli lidé držet v ruce v roce 1993. Bankovka byla upravována v letech 1995, 1997 a 2009. Během úprav byly zdokonaleny především ochranné prvky. V roce 2009 byly do bílého nepotištěného okraje bankovky přidány malé žluté kroužky. Novým ochranným znakem je znak měnící barvu dle dopadu světla, který je umístěn ve středu bankovky u vrchního okraje. Dalšími ochrannými prvky jsou vodoznak, ochranný proužek s mikrotextem, barevná vlákna, soutisková značka, skrytý obrazec a mikrotext. Na zadní straně bankovky je vyobrazena ženská tvář a státní znak. Rozměry pětisetkorunové bankovky jsou 152 x 69 mm.

3.1.5 Tisícikorunová bankovka

Fialová je barva bankovky se třetí nejvyšší nominální hodnotou. Jedná se o tisícikorunu. Na bankovce je vyobrazen portrét Františka Palackého, významného českého politika a spisovatele. První bankovky této hodnoty byly vydány opět v roce 1993. Bankovka zaznamenala dvě úpravy, v roce 1996 a v roce 2008. Bankovka je chráněna vodoznakem, ochranným proužkem s mikrotextem, barevnými vlákny, soutiskovou značkou, skrytým obrazcem, znakem s proměnlivou barvou, iridiscenčním pruhem a mikrotextem. Na zadní straně bankovky je vyobrazena orlice a státní znak. Velikost bankovky je 158 x 74 mm.

3.1.6 Dvoutisícikorunová bankovka

Zeleno-šedá dvoutisícikoruna nám připomíná českou operní pěvkyni Emu Destinovou. První emise této bankovky proběhla v roce 1996, od té doby byla dvakrát upravena. První úprava se datuje do roku 1999, druhá pak do roku 2007. Bankovka s nominální hodnotou dvou tisíc má stejné ochranné znaky jako tisícikoruna, tedy vodoznak, ochranný proužek s mikrotextem, barevná vlákna, soutiskovou značku, skrytý obrazec, znak s proměnlivou barvou, iridiscentní pruh a mikrotext. Rub bankovky je ozdoben hlavou symbolizující Múzu, houslemi a violoncellem. Nechybí ani český státní znak. S rozměry 164 x 74 mm jde o druhou největší českou bankovku.

3.1.7 Pětitisícikorunová bankovka

Nejvyšší nominální hodnotu nese pětitisícikoruna. Na této bankovce je vyobrazen jeden z nejvýznamnějších politiků českých dějin a zároveň první prezident Československé republiky Tomáš Garrigue Masaryk. Na bankovce se objevují růžové a modro-šedá barvy. První pětitisícikoruny se v oběhu objevily roku 1993. V letech 1999 a 2009 byly bankovky obměněny a zdokonaleny ochranné prvky, stejně tak jako u bankovek nižších hodnot. Nyní lze na bankovce nalézt vodoznak, ochranný proužek s mikrotextem, barevná vlákna, soutiskovou značku, skrytý obrazec, znak s proměnlivou barvou, iridiscentní pruh a mikrotext. Na zadní straně lze vidět významné pražské budovy s českým státním znakem. Tato bankovka je nejen nejvyšší hodnoty, ale také největší, její rozměry jsou 170 x 74 mm.

Obrázek 2: České bankovky 100, 200, 500 Kč

Zdroj: Zdroj: ČNB. Bankovky a mince. [online]. 2003-2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/platidla/bankovky/animace.html>

Obrázek 3: České bankovky 1 000, 2 000, 5 000 Kč

Zdroj: Zdroj: ČNB. *Bankovky a mince*. [online]. 2003-2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/platidla/bankovky/animace.html>

3.1.8 České mince

Soustavu bankovek doplňuje soustava mincí. Všechny mince mají na jedné straně vyraženého českého lva. Nejvyšší mincí je padesátikorunová mince. Tato mince je se svým průměrem 27,5 mm také největší z celé soustavy. Druhou největší, jak hodnotou, tak velikostí je mince dvacetikorunová. Dále používáme desetikoruny, pětikoruny, dvoukoruny a koruny. S deseti a dvacetikorunovými mincemi se můžeme setkat ve dvou podobách – starší vzor z roku 1993, nový vzor z roku 2000. Všechny mince jsou rozpoznatelné po hmatu a to nejen velikostí a vahou, ale také díky jejich hraně. Padesáti a pětikorunová mince má hladkou hranu, dvacetikoruny a dvoukoruny mají hrany zabroušené, díky čemuž není mince kulatá, ale má tvar pravidelného mnohoúhelníku, hrany desetikoruny a koruny jsou vroubkované.

Obrázek 4: České mince

Zdroj: ČNB. Bankovky a mince. [online]. 2003-2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/platidla/mince/animace.html>

3.2 BEZHOTOVOSTNÍ PLATEBNÍ STYK

V současné době se stále více využívá **bezhotovostní platební styk**. Bezhotovostní platební styk funguje na základě bankovních účtů, kam si lidé ukládají své peníze. Bezhotovostní platební styk zahrnuje kreditní operace, inkasní formy placení, šeky, platební karty a elektronické peníze.

Kreditní operací je převedení peněz z jednoho bankovního účtu na jiný. Příkaz k úhradě lze podat písemně nebo elektronickou formou. Celý převod pak trvá od jednoho do tří pracovních dnů, přičemž záleží na tom, zda jsou oba bankovní účty vedeny u stejné nebo odlišné instituce.

Druhým způsobem bezhotovostního platebního styku je **inkasní platba**. Tato platba se využívá většinou při placení za energie či telekomunikační služby. Příjemce platby má k dispozici číslo účtu plátce, obě strany se dále dohodnou na maximální částce, která může být zaplacená. Rozdílem mezi inkasní platbou a kreditní operací je skutečnost, že příkaz k inkasní platbě zadává příjemce platby, zatímco příkaz k úhradě plátce.

Nejrozšířenějším způsobem provedení bezhotovostního platebního styku je v České republice platební styk prostřednictvím **platebních karet**. Prostřednictvím platebních karet lze vybírat peníze z účtu nebo jimi přímo platit. V České republice jsou nejvíce využívány tzv. debetní karty. Se změnou technologií a novými možnostmi se mění i kreditní karty. Hlavní snahou je karty co nejlépe zabezpečit. Kartu chrání tzv. PIN kód, který zná pouze její majitel. V případě ztráty karty je možné účet telefonicky zablokovat. Do jisté míry je tedy využívání bankovních účtů a platby prostřednictvím debetních karet bezpečnější než hotovostní platební styk.

Přestože se bezhotovostní platební styk využívá stále více, nemyslím si, že by kreditní karty v blízké budoucnosti nahradili veškeré peníze.

3.3 BUDOUCNOST ČESKÉ MĚNY

Podle některých ekonomů čeká v následujících několika letech českou měnu slibná budoucnost. Česká koruna patří mezi poměrně stabilní měny střední a východní Evropy, což je důvodem narůstajícího zájmu o tuto měnu. Česká měna je považována za bezpečnou a to především z důvodu relativně nízko-inflační historie.

Koruna se stává zajímavou obchodní příležitostí pro investory, české i zahraniční, neboť vykazuje potenciál ke zhodnocení. V posledních letech zaznamenala česká koruna posílení. V době krize neposilovala, její slábnutí bylo však jen ve velmi mírném tempu. To je důkazem, že česká koruna je v dlouhodobém měřítku relativně stabilní měnou.

Oproti minulému roku koruna mírně slábne, dlouhodobě je však zaznamenáno její posilování.

Přestože silná koruna je výhodná pro běžného občana, pro ekonomiku by její radikální posílení mělo spíše negativní důsledky. Silná koruna škodí exportu, který je pro českou ekonomiku velmi důležitým zdrojem příjmů.

V rámci krátkodobého budoucího vývoje české měny a ekonomiky jsou prognózy následující: v roce 2013 je víceméně počítáno se stagnací české ekonomiky, v příštím roce je zde ale předpoklad jejího pozvolného růstu.

Pro vzdálenější budoucnost musí být brán v potaz předpoklad vstupu ČR do Eurozóny. Důsledkem tohoto kroku by byl zánik České koruny a její nahrazení Eurem, o čemž bude pojednáno později.²⁸

---

²⁸ ČT24. *Koruna tvrdou mezinárodní měnou, nebo českou pastí?* [online]. 1996-2013 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/133429-koruna-tvrdou-mezinarodni-menou-nebo-ceskou-pasti/>>

3.4 ÚLOHA PENĚZ V HOSPODÁŘSKÉ POLITICE STÁTU

Hospodářskou politiku definujeme jako přístup státu k ekonomice své země. Prostřednictvím nástrojů hospodářské politiky se stát snaží dosáhnout ekonomických cílů, které si vytyčil. Základním členěním hospodářské politiky je její rozdělení na **makroekonomickou** a **mikroekonomickou** část.²⁹

Následující kapitola bude zaměřena především na makroekonomickou část hospodářské politiky.

3.4.1 Ukazatele výkonnosti ekonomiky

Hospodářská politika se snaží o dosažení optimálních výsledků u čtyř makroekonomických ukazatelů, čímž by měla dosáhnout vysoké výkonnosti ekonomiky a celkového společenského blahobytu.

Výkonnost ekonomiky se posuzuje na základě meziročního tempa růstu reálného HDP, míry inflace, míry nezaměstnanosti a platební bilance se zahraničím.

Tempo růstu reálného HDP

„Hrubý domácí produkt (HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území.“³⁰

Jde tedy o souhrn všech statků a služeb, které byly vyprodukovány na ohraničeném území, pro potřeby této práce je tímto územím myšleno území České republiky. Tempo růstu HDP se většinou sleduje čtvrtletně, spíše meziročně.

Ideálně by se měla hodnota růstu HDP blížit 3 %. V roce 2010 dosáhla česká ekonomika růstu HDP 2,2 %. Tento výsledek předběhl i Evropský průměr, kde byl růst HDP vykazován s hodnotou 1,8 %. Od roku 2010 se tempo růstu v ČR mírně snížilo, v současné době se pohybuje okolo 1,8-2 %.

---

²⁹ ŽÁK, Milan. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2. Vydání. Praha: Linde, 2002. s. 604

³⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_\(hdp\)>](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_(hdp)>)

Míra inflace

Míra inflace vyjadřuje změnu cenové hladiny mezi dvěma sledovanými obdobími. Nejčastěji se vyjadřuje meziroční míra inflace. Hodnota je určena na základě změny cen spotřebitelského koše. Spotřebitelským košem nazýváme soubor výrobků a služeb nakupovaných běžnou domácností, jedná se asi o 700 různých položek. Zdravá ekonomika by měla vykazovat inflaci ve výši asi 2 %. Hodnoty české ekonomiky se za poslední roky pohybují v rozmezí od 1 do 2 %. V roce 2012 míra inflace vzrostla na 3,3 %.³¹

Míra nezaměstnanosti

Výkonnost ekonomiky je svázána s počtem pracujících obyvatel. Čím vyšší míra zaměstnanosti, tím má ekonomika větší výrobní kapacity, tím vyšší je pak celkový výstup ekonomiky. Všichni obyvatelé ČR jsou z tohoto hlediska rozděleni do dvou skupin – ekonomicky aktivní, ekonomicky neaktivní. Mezi ekonomicky neaktivní patří děti do 15 let, invalidní důchodci a starobní důchodci. Ekonomicky aktivními je tedy skupina lidí v tzv. produktivním věku, tedy od 15 do 64 let. V této skupině je pak zkoumán podíl pracujících a nezaměstnaných.

Obecně by se měla míra nezaměstnanosti pohybovat okolo 5 %, v české ekonomice je tato hodnota o něco vyšší. V roce 2011 byla míra nezaměstnanosti udávána v hodnotách 6,4 %, v roce 2012 pak 7,2 %.³²

Obecně lze říci, že nezaměstnanost je v současné době velkým problémem nejen české, ale i evropské ekonomiky.

Platební bilance se zahraničím

Posledním kritériem hodnotícím výkonnost ekonomiky je platební bilance se zahraničím. Jde o bilanci mezi vývozem a dovozem všech druhů zboží a služeb.

---

³¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace>

³² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zamestnanost_nezamestnanost_prace>

V ideálním případě by měla být tato bilance vyrovnaná, tedy rovna 0, nebo s hodnotou velmi blízkou nule. V případě, že platební bilance není úplně vyrovnaná, je pro ekonomiku lepší, když se pohybuje v kladných hodnotách, což znamená, že převažuje vývoz nad dovozem.

V současné době vykazuje Česká republika platební bilanci v mírně záporných hodnotách, pohybuje se v rozmezí -1,5 až -2,5 %

3.4.2 Nástroje hospodářské politiky

Ovlivňovat a upravovat hodnoty ukazatelů a celkově výkonnost ekonomiky lze prostřednictvím dvou nástrojů, měnové a rozpočtové politiky.

Měnová (monetární) politika

Hlavním cílem měnové politiky je udržování cenové stability. V praxi se nejedná o udržení úplně stabilních cen, jedná se spíše o zajištění jejich mírného růstu. S tím souvisí i snaha o udržení nízké míry inflace. Vysoká míra inflace je nežádoucí jev, neboť znehodnocuje příjmy a úspory a má nežádoucí dopady na celkovou hospodářskou politiku země.

V roce 1998 přešla ČNB do měnově-politického režimu cílování inflace, což je střednědobá strategie, která má vést k udržení inflace na přijatelné úrovni.

Měřením a monitorováním míry inflace se zabývá Český statistický úřad, na jehož internetových stránkách lze nalézt ceny spotřebitelského koše, prostřednictvím něhož se míra inflace počítá.³³

Rozpočtová (fiskální) politika

Rozpočtová neboli fiskální politika se zabývá přerozdělováním veřejných financí prostřednictvím státního rozpočtu. Cílem fiskální politiky je zajistit finanční stabilitu

---

³³ ČNB. *Měnová politika*. [online]. 2003-2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/>

státního rozpočtu a minimalizovat následky tržních selhání. Dlouhodobě by měla fiskální politika směřovat ke snižování schodku státního rozpočtu.

Rozlišujeme tři způsoby provádění fiskální politiky: jestliže je státní rozpočet vyrovnaný, hovoříme o tzv. neutrální fiskální politice. V případě vzniku schodku státního rozpočtu, výdaje převyšují příjmy, jde o tzv. expanzivní fiskální politiku. Třetím případem je situace, kdy jsou výdaje nižší než příjmy, tedy vzniká přebytek státního rozpočtu, v tomto případě se fiskální politika nazývá restriktivní.

Pomocí nástrojů fiskální politiky, jimiž jsou především daně a transfery lze do ekonomiky zasahovat přímo a ovlivňovat tak základní ukazatele.³⁴

---

³⁴ ČNB. *Měnová politika*. [online]. 2003-2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/rezabek_20100303_forum_ceskeho_stavebnictvi.pdf>

4 SPOLEČNÁ JEDNOTNÁ MĚNA EURO

Vstupem do Evropské unie a podpisem Strategie přistoupení ČR k Eurozóně se Česká republika zavázala k nahrazení České koruny společnou evropskou měnou – Eurem. Nejbližším termínem pro přijetí Eura bylo stanoveno období let 2009 a 2010. Prozatím však ke vstupu ČR do Eurozóny nedošlo. V současné době není termín vstupu a následného zavedení Eura blíže specifikován.

4.1 MAASTRICHTSKÁ KRITÉRIA

Vstup do Eurozóny není úplně volný. Země, která má zájem přistoupit a přijmout společnou měnu musí splnit určité podmínky, jimiž jsou tzv. **Maastrichtská kritéria**. Kritéria lze rozdělit dle zaměření do dvou skupin – měnová a fiskální. Měnovými kritérii jsou kritérium cenové stability, kritérium dlouhodobých úrokových sazeb a kritérium stability měnového kurzu. Mezi fiskální patří kritérium vládního deficitu a veřejného dluhu.

4.1.1 Kritérium cenové stability

Pro vstup do Eurozóny je důležité udržet dlouhodobě cenovou stabilitu. Toto kritérium se vyhodnocuje na základě tzv. harmonizovaného indexu spotřebitelských cen, který měří inflaci. Přijatelnou mírou inflace je pak hodnota, jež je spočítána jako dvanáctiměsíční průměr inflace ve třech členských zemích EU s nejnižší mírou inflace za sledované období, zvýšený o 1,5 procentního bodu. Z Tabulky 1 je zřejmé, že ČR toto kritérium v posledních letech plní a to i s mírnou rezervou. Výjimkou jsou roky 2007 a 2008, kdy se hodnoty harmonizovaného indexu spotřebitelských cen v ČR posunuly nad hranici stanovenou pro splnění kritéria. Tento výkyv byl způsoben průběhem reformy veřejných financí a změnami nepřímých daní.³⁵

---

³⁵ ZAVEDENIEURA.CZ.Podmínky přijetí Eura. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_cen_stabil.html>

Tabulka 1: Harmonizovaný index spotřebitelských cen

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	0,3	0,7	1,0	1,4	1,3	2,6	0,3	0,5
Hodnota kritéria	2,7	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1	1,8	2,0
ČR	-0,1	2,6	1,6	2,1	3,0	6,3	0,9	1,2

Zdroj: ZAVEDENIEURA.CZ.Podmínky přijetí Eura. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_cen_stabil.html>

4.1.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Druhým kritériem je kritérium dlouhodobých úrokových sazeb, pro jehož splnění je nutné, aby dlouhodobá úroková sazba zájemce o vstup do Eurozóny nepřekročila v průběhu jednoho roku průměrnou úrokovou sazbu tří členských států s nejlepšími výsledky v měnové oblasti, a to o více než 2 %.

Česká republika toto kritérium plní a to dlouhodobě, což lze vidět v Tabulce 2. Předpoklady pro budoucí vývoj nenaznačují, že by mělo dojít k nějaké radikální změně, jejímž následkem by bylo neplnění.³⁶

Nejenže jsou hodnoty České republiky nižší než hranice pro splnění tohoto kritéria, navíc se velmi blíží evropskému průměru, tedy průměru tří zemí Evropské unie s nejlepšími výsledky. V letech 2006, 2007 a 2010 byly hodnoty ČR nižší, než hodnoty evropského průměru.

Tabulka 2: Výnosové míry z vládních dluhopisů na sekundárním trhu

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3	4,5
Hodnota kritéria	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3	6,5
ČR	4,12	4,75	3,51	3,78	4,3	4,6	4,9	4,3

Zdroj: ZAVEDENIEURA.CZ.Podmínky přijetí Eura. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_urok_sazeb.html>

³⁶ ZAVEDENIEURA.CZ.Podmínky přijetí Eura. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_urok_sazeb.html>

4.1.3 Kritérium stability měnového kurzu

Kritérium stability měnového kurzu není prozatím možno pro Českou republiku vyhodnotit. Podmínkou tohoto kritéria je zapojení státu do kurzového mechanismu ERM II minimálně na dobu dvou let. Během sledovaného období by se měl kurz pohybovat v hodnotách blízkých průměrnému kurzu.³⁷

Kurzový mechanismus ERM II funguje na principu fixace zúčastněných měn na Euro. Každá měna má určenou centrální paritu na Euro a tzv. flukтуаční pásmo, které je v rozsahu +/- 15 % od centrální parity. Hranici tohoto pásma by kurz měny neměl překročit.³⁸

4.1.4 Kritérium vládního deficitu

Kritériem, které Česká republika dlouhodobě neplní je kritérium vládního deficitu. Vládní deficit vzniká v případě, že jsou vládní výdaje vyšší než příjmy. Podmínkou pro plnění kritéria je, aby poměr schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu nebyl vyšší než 3 %. V případě, že nějaký stát toto kritérium dlouhodobě plní, ale v některém ze sledovaných let hranici 3 % mírně a zcela výjimečně překročí, považuje se kritérium za splněné.³⁹

Tabulka 3 zobrazuje vývoj vládního deficitu České republiky. V roce 2003 byl vládní deficit ve výši 12,6 % HDP, což je velmi vysoká hodnota. V roce 2004 se jeho výše výrazně snížila a to na hodnotu 3%, která odpovídá maximální možné hodnotě pro splnění kritéria. V roce 2007 se veřejný dluh snížil na hodnotu 0,7 % HDP, od té doby bylo ale opět zaznamenáno jeho zvýšení.

---

³⁷ ZAVEDENIEURA.CZ.Podmínky přijetí Eura. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_stabil_men_kurzu.html>

³⁸ ČNB. Kurzový mechanismus ERM II. [online]. 2003-2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/ermII_15_07_2003.pdf/>

³⁹ ZAVEDENIEURA.CZ.Podmínky přijetí Eura. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_vlad_defic.html>

Tabulka 3: Saldo sektoru vládních institucí (v % HDP)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
ČR	-12,6	-3,0	-3,6	-2,6	-0,7	-2,0	-6,6	-5,3

Zdroj: ZAVEDENIEURA.CZ. Podmínky přijetí Eura. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_vlad_defic.html>

4.1.5 Kritérium veřejného dluhu

Posledním z Maastrichtských kritérií je kritérium veřejného dluhu, které je Českou republikou dlouhodobě plněno. Poměr vládního dluhu k hrubému domácímu produktu nesmí překročit hranici 60 %. ČR udržuje vládní dluh mezi 30-40 %, vůči referenční hodnotě má tedy ještě poměrně velkou rezervu. Toto kritérium je založeno především na dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí. V případě ČR je ale dlouhodobá udržitelnost do budoucna velkým otazníkem. Z demografických záznamů vyplývá, že budoucnost přinese nárůst obyvatel v neproduktivním věku, což znamená zátěž pro celou ekonomiku. Jedinou možností, jak vládní dluh a veřejné finance udržet v přijatelné výši je provedení reformy penzijního systému.⁴⁰

Tabulka 4: Dluh sektoru vládních institucí (v % HDP)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
ČR	37,8	30,4	29,8	29,6	29,0	30,0	35,6	39,6

Zdroj: ZAVEDENIEURA.CZ. Podmínky přijetí Eura. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_verej_dluh.html>

4.1.6 Plnění Maastrichtských kritérií Českou republikou

Na základě předchozí analýzy Maastrichtských kritérií a jejich plnění Českou republikou lze jednoznačně říci, že ČR na vstup do Eurozóny není připravena. Přestože dvě kritéria dlouhodobě a bez problémů plní (kritérium dlouhodobých úrokových sazeb, kritérium veřejného dluhu), další dvě kritéria zůstávají prozatím nesplněna (kritérium cenové stability, kritérium vládního deficitu). Jak již bylo zmíněno, kritérium stability měnového kurzu nelze v současné době vyhodnotit, protože se ČR neúčastní kurzového mechanismu ERM II. Na základě dosavadních

⁴⁰ ZAVEDENIEURA.CZ. Podmínky přijetí Eura. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_verej_dluh.html>

výsledků zbylých čtyř kritérií a celkové nejistotě na světových trzích nebude ČR v průběhu roku 2013 usilovat o vstup do ERM II, z tohoto důvodu tedy nebude v nejbližší době ani stanoveno datum vstupu země do Eurozóny.

4.2 ZPŮSOB PŘIJETÍ EURA V ČR

Přestože není v současné době známo datum, či rok vstupu ČR do Eurozóny, byl v roce 2007 vypracován **Národní plán zavedení Eura**. Tento plán obsahuje přesné kroky, které budou postupně provedeny, aby bylo zaručeno bezproblémové nahrazení České koruny Eurem.

Podle již zmíněného národního plánu by mělo dojít k zavedení Eura tzv. **velkým třeskem**. Celý proces má pět fází.

První fází je fáze před přípravná. V této fázi jsou všechny ceny vyjádřeny v korunách, všechny druhy plateb – hotovostních i bezhotovostních – jsou také prováděny v korunách. Klíčovým momentem této fáze je rozhodnutí o zavedení Eura.

Padne-li konečné a závazné rozhodnutí o vstupu ČR do Eurozóny, pak se posouváme z před přípravné fáze do fáze přípravné. V platebním styku prozatím nenastávají žádné změny, hotovostní i bezhotovostní platební styk tedy zůstávají stále v korunách. Změna nastává v označování cen, kdy je zaveden tzv. dualismus neboli **duální označování cen**. To znamená, že všechny ceny jsou vyjadřovány nejen v korunách, ale také v Eurech.

Následuje tzv. velký třesk. V tomto okamžiku vstupuje země do Eurozóny. V jednom okamžiku se zavádí společná měna Euro jak v bezhotovostním, tak v hotovostním platebním styku. Bezhotovostní platební styk je od této chvíle možný pouze v Euro, hotovostní operace je možné provádět v určitém časovém období jak v Eurech, tak v korunách. Ceny jsou nadále vyjadřovány v obou měnách. Toto období je nazýváno jako **duální cirkulace**. Období duální cirkulace by nemělo trvat déle než dva týdny.

V předposlední fázi procesu zavádění Eura je ukončena duální cirkulace. Bezhotovostní i hotovostní platební styk je nadále prováděn výhradně v Eurech. Ceny jsou však stále označovány v obou měnách.

V konečné fázi je odstraněno duální označování cen. Země přijala a již plně využívá novou měnu.

Prozatím ještě není úplně dořešena otázka přepočtu českých korun na Eura. Výměna bude provedena na základě přepočítacího koeficientu (konvergenčního poměru), jímž by měl být pevně stanovený kurz. Tento kurz bude určen na základě dlouhodobého vztahu koruny k Euru a bude znám jen několik měsíců či týdnů před vstupem ČR do Eurozóny.

4.3 EURO VERSUS KORUNA

Následující kapitola se bude zabývat otázkami přijetí či nepřijetí Eura v ČR. Je pro Českou republiku vhodné vstupovat do Eurozóny? Jak přijetí Eura ovlivní českou ekonomiku? Kdy bude ten správný čas na přijetí Eura?

Tyto a mnohé další otázky si pokládají nejen příslušníci politické a ekonomické reprezentace našeho státu, ale i prostí občané. Odpovědi ale nejsou vždy jednoznačné, na některé otázky nelze odpovědět vůbec.

Eurozóna je seskupení členských států EU, které navíc přijali a používají společnou evropskou měnu Euro. V současné době má Eurozóna 17 členů, jimiž jsou Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko.

Každá nově příchozí země se vstupem a podpisem smlouvy o EU zavazuje přijmout společnou evropskou měnu, a to v okamžiku, kdy začne plnit konvergenční kritéria. Časově ale není vstup do Eurozóny nijak upřesněn.

Česká republika vstoupila do Evropské unie 1. května 2004, čímž se tedy zavázala přijmout v budoucnu Euro. Předpokládaný datum přijetí bylo stanoveno na léta 2009-2010. V těchto letech ale ČR neplnila vstupní kritéria, proto k přijetí Eura

prozatím nedošlo. V současné době se stále více spekuluje o tom, zda by byl vstup do Eurozóny pro českou ekonomiku prospěšný, či naopak nepříznivý.

Běžní občané se obávají toho, že vstup ČR do Eurozóny způsobí vlnu zdražování, proto společnou evropskou měnu spíše odmítají. Podle ekonomů by ale ke zdražení bezprostředně po přijetí Eura dojít nemělo, neboť zpočátku budou ceny uváděny jak v eurech, tak i v korunách. Problém by ale mohl nastat o něco později, a to rok či dva po vstupu.

4.3.1 Argumenty pro přijetí Eura

Mnozí ekonomové i politici vidí v přijetí Eura příležitost pro zlepšení ekonomické situace ČR. V Euru spatřují větší příležitosti pro zahraniční styky a obchod. Vstupem ČR do Eurozóny by mělo dojít ke stabilizaci dlouhodobých úrokových sazeb, přičemž by se tyto sazby neměly výrazně měnit, neboť současná výše českých úrokových sazeb se přibližuje evropskému průměru. Silným argumentem pro zavedení Eura v České republice je větší cenová transparentnost, která by umožňovala přesnější mezinárodní srovnání cen, což by usnadnilo a více otevřelo mezinárodní obchod. Výhoda by vznikla i českým podnikům, jimž by se snížily transakční náklady. Euro přináší také větší příležitosti pro investory.

Přestože Eurozóna i Euro samotné byly hned od počátku své existence mnohými ekonomy považovány za neživotaschopné, dnes, po více než deseti letech stále fungují. Euro se navíc stalo silnou a uznávanou měnou.

4.3.2 Argumenty proti přijetí Eura

Tak jako má mince dvě strany, i otázka zavedení Eura v České republice nemá jen své příznivce, ale i odpůrce.

Jedním z nejčastějších argumentů proti vstupu ČR do Eurozóny je ztráta měnové suverenity. Přijetím Eura se Česká republika stane jen malou součástí jednoho celku. Měnové kompetence, jež v současné době má v rukou ČNB přejdou do rukou společenství. Měnovou politiku, kterou v současné době vytváří ČNB podle potřeb a

možností české ekonomiky převezme Evropská centrální banka, jež používá stejné měnově-politické nástroje pro všechny země Eurozóny a řídí se především potřebami velkých států, jako jsou Francie nebo Německo.

Protože je česká ekonomika v současné době poměrně stabilní, vstup do Eurozóny by byl risk, jenž by mohl vyvolat rozvrácení této stability.

V současné době je Česká koruna na vzestupu, ČNB drží míru inflace na nízké úrovni a celé hospodářství zaznamenává růst. Brzký vstup do Eurozóny by tendenci růstu mohl narušit a podstatně zvýšit míru inflace. Je tedy otázkou, zda do takto příznivě nastartované ekonomiky tak radikálně zasahovat.

4.4 KOMPARACE ČESKÉ A SLOVENSKÉ EKONOMIKY

Nikdo nemůže přesně říci, jakým směrem by se ubíraly změny české ekonomiky po vstupu do Eurozóny. Predikce je ale možná prostřednictvím porovnání s takovou ekonomikou, která již Euro přijala a jejíž výkonnost byla před vstupem podobná té české.

Slovensko je nejmladším členem Eurozóny. Je to malý středoevropský stát, ke kterému má naše republika blízké vazby, nejen proto, že je jedním ze sousedních států ČR a jde o velmi podobnou ekonomiku, ale především proto, že tyto dva státy prošly společným historickým vývojem a v minulosti tvořili jeden státní celek. Z tohoto důvodu byla pro porovnání s českou ekonomikou vybrána právě ekonomika slovenská.

Slovensko vstoupilo do Eurozóny 1. ledna 2009. Toto datum bylo určeno strategií k přistoupení do Eurozóny v roce 2005. Ve stejném roce se Slovenská republika začala účastnit kurzového mechanismu ERM II, aby mohla splnit jedno z Maastrichtských kritérií. Pro splnění kritéria je nutné začlenit se do ERM II na dobu alespoň dvou let, SR v mechanismu setrvalo 5 let. V roce 2008 podala Slovenská republika žádost o posouzení plnění kritérií a následný vstup do Eurozóny. Všechna kritéria byla vyhodnocena jako splněna, nic již tedy nebránilo tomu, aby SR nahradila svou dosavadní měnu, Slovenskou korunu, Eurem.

Jaká byla ekonomická situace na Slovensku před vstupem do Eurozóny v porovnání s Českou republikou? Jak se po přijetí společné evropské měny změnila?

Porovnáme-li míru inflace v ČR a SR, hodnoty pro Českou republiku jsou ve většině let nižší. V letech 2005-2008, tedy před vstupem SR do Eurozóny zde byla míra inflace nižší, po vstupu se snížila. V posledních dvou letech zaznamenala opět zvýšení.

Tabulka 5: Inflace v ČR a SR (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	1,6	2,1	3,0	6,3	0,9	1,2	1,9	3,3
SR	2,7	4,5	2,7	4,6	1,6	1	4,1	3,5

Zdroj: EUROEKONOM.CZ. Ekonomické grafy. [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: < <http://www.euroekonom.cz/grafy.php> >

Tabulka 6 zaznamenává růst reálného HDP v obou sledovaných zemích. Slovensko vykazovalo rychlejší růst reálného HDP než ČR již před svým vstupem do Eurozóny. V roce 2009 se obě země dostaly na srovnatelnou zápornou hodnotu. Od roku 2010 je tempo růstu domácího produktu opět vyšší na Slovensku, rozdíly už ale nejsou tak velké jako v letech 2007-2008.

Tabulka 6: Růst reálného HDP (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	6,8	7,2	5,7	2,9	-4,5	2,6	1,7	0,5
SR	6	8,3	10,2	6,4	-4,3	4	3,3	2,5

Zdroj: EUROEKONOM.CZ. Ekonomické grafy. [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: < <http://www.euroekonom.cz/grafy.php> >

Následující tabulka zachycuje vývoj nezaměstnanosti v České a Slovenské republice. Přestože v ČR je poměrně vysoké procento nezaměstnaných, na Slovensku je situace ještě vážnější. Slovensku nepomohl ani vstup do měnové unie, naopak od data vstupu se zde nezaměstnanost ještě zvýšila a narušila tak mírný pokles, který byl zaznamenán v letech 2005-2007. V ČR měla míra nezaměstnanosti od roku 2005

klesající tendenci, v roce 2009 se ale zvýšila. V současné době je opět zaznamenán mírný pokles.

Tabulka 7: Nezaměstnanost v ČR a SR (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	9,6	7,7	6	6	9,2	9,6	8,6	8,7
SR	11,4	9,4	8	8,4	12,7	12,5	13,6	13,8

Zdroj: EUROEKONOM.CZ. Ekonomické grafy. [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: < <http://www.euroekonom.cz/grafy.php> >

Dalším aspektem, kterému bude věnována pozornost je průměrná měsíční mzda v České a Slovenské republice. Tabulka 8 znázorňuje výši měsíční průměrné mzdy v obou zemích. V celém sledovaném období je průměrná mzda v ČR podstatně vyšší. V minulém roce je česká průměrná mzda asi o 5 500 Kč vyšší než ta slovenská.

Tabulka 8: Průměrná měsíční mzda (Kč)

	2005	2006	2007	2008	2009	2012
ČR	19 030	20 211	21 692	23 542	23 700	24 626
SR	14 726	16 011	17 193	18 581	19 146	19 172

Zdroj: EUROEKONOM.CZ. Ekonomické grafy. [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: < <http://www.euroekonom.cz/grafy.php> >; FINEXPERT. České a slovenské mzdy. [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: < <http://finexpert.e15.cz/ceske-a-slovenske-mzdy-podlupou> >

Na základě porovnání některých makroekonomických ukazatelů lze říci, po vstupu SR do Eurozóny došlo ke zlepšení pouze u výše průměrné mzdy. Její růst byl ale zaznamenán již před vstupním rokem, tedy před rokem 2009. Po přijetí Eura došlo na Slovensku k prohloubení nezaměstnanosti a ke snížení tempa růstu HDP. Růst domácího produktu má na Slovensku stále rostoucí tendenci, tempo růstu bylo ale před vstupem větší.

Na základě předešlé analýzy tedy nelze říci, že vstupem Slovenské republiky do Eurozóny by se její ekonomická situace nějak výrazně změnila či zhoršila. Slovenská ekonomika ale nezaznamenala ani žádné výrazné zlepšení.

ZÁVĚR

V úvodu bakalářské práce došlo k vymezení některých pojmů, které jsou vzhledem k tématu práce velmi důležité. Dále byla práce zaměřena na hlavní tematickou linii. Česká měna prošla dlouhým historickým vývojem, který začal již v 1. století našeho letopočtu, kdy se na území dnešní České republiky objevily vůbec první peníze. Od těchto počátků se peníze postupně formovaly přes spoustu vývojových fází až do takové podoby, v jaké je známe dnes.

Důležitými mezníky vývoje české měny jsou měnové reformy. Tyto reformy byly prováděny vždy v souvislosti se změnou politického uspořádání státu. Poslední a pro českou měnu asi nejdůležitější reformou byla reforma z roku 1993. V této době došlo k rozdělení Československé republiky, čímž vznikly dva nové státy, ve kterých bylo nutné vytvořit vlastní měnovou politiku a měnu. Měnovou odlukou z roku 1993 tedy vznikla měna s názvem česká koruna, která je dodnes v České republice používána.

Česká koruna je v současné době poměrně stabilní měnou. V blízké budoucnosti je jí předpovídán příznivý vývoj, který by měl posílit celou ekonomiku.

Pro vzdálenější budoucnost je klíčová otázka vstupu České republiky do Eurozóny, jenž by způsobil zánik České koruny a její nahrazení společnou evropskou měnou.

Nahrazení české měny Eurem je velmi diskutovaným tématem z toho důvodu, že nelze říci, zda by byl tento krok pro českou ekonomiku přínosným či nikoliv. V tomto ohledu se lze řídit jen srovnáním české ekonomiky s podobnou ekonomikou, která již Euro přijala. Pro porovnání byla vybrána Slovenská republika. Analýza základních ekonomických ukazatelů nevykazuje žádné radikální změny slovenské ekonomiky před a po vstupu země do Eurozóny, lze tedy předpokládat, že by nemělo dojít k větším změnám ani u české ekonomiky.

Protože v současné době Česká republika neplní všechna Maastrichtská kritéria, nebude v dohledné době usilovat o zavedení společné evropské měny. Předběžně se o vstupu do Eurozóny hovoří v horizontu asi pěti let. Než se vláda uchýlí k tomuto kroku, má česká koruna ještě prostor ke svému dalšímu vývoji. Podle odhadů a

prognóz předních ekonomů by mělo dojít jen k jejímu mírnému posilování. Radikálnější posílení by mělo neblahý dopad na celou ekonomiku.

LITERATURA A DALŠÍ ZDROJE

1. ČERNOHORSKÝ, Jan; TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. Praha: GRADA Publishing, 2011. 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statistiky>>
3. ČNB. *Bankovky a mince*. [online]. 2003-2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <<http://www.cnb.cz/cs/platidla/>>
4. ČT24. *Koruna tvrdou mezinárodní měnou, nebo českou pastí?* [online]. 1996-2013 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/133429-koruna-tvrdou-mezinarodni-menou-nebo-ceskou-pasti/>>
5. EUROEKONOM.CZ. *Ekonomické grafy*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <<http://www.euroekonom.cz/grafy.php>>
6. FINEXPERT. *České a slovenské mzdy*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <<http://finexpert.e15.cz/ceske-a-slovenske-mzdy-pod-lupou>>
7. HÁSKOVÁ, Jarmila. *Československé bankovky, státovky a mince 1919-1992*. 1. vydání. Praha: Lunarion, 1993. 128 s. ISBN 80-85774-05-4.
8. CHALUPECKÁ, Kristýna. *Měnové reformy*. Brno, 2008. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/100166/pravf_m/Diplomova_prace_Kristyna_Chalupecka_a.pdf>. Diplomová práce. Masarykova univerzita.
9. KARASIEWICZ, Vít. *Bankovní vzory a perforace papírových platidel Československa 1919-1993*. 1. vydání. Praha: Aurea Numismatika, 2010. 136 s. ISBN 978-80-254-7003-9.
10. MANKIW, Gregory. *Základy ekonomie*. Praha: Grada Publishing, 1999. 763 s. ISBN: 80-7169-891-1.
11. *Měnové systémy na území Českých zemí 1892-1993: Sborník z konference v Opavě 22. a 23. března 1994*. první. Opava: Slezská univerzita Opava, 1995. ISBN 80-85879-23-9.

12. NĚMEČKOVÁ, Věra. *Naše měna a peníze v zajetí politiky 1938-1947: O Československé měnové reformě 1945*. 1. vydání Praha: Libri, 2008. 167 s. ISBN 978-80-7277-362-6.
13. POLOUČEK, Stanislav a kol. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 415 s. ISBN 978-80-7400-152-9.
14. REVENDA, Zbyněk. *Peníze a zlato*. 1. vydání. Praha: Management Pres, 2010. 256 s. ISBN 978-80-7261-214-7.
15. REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vydání. Praha: Management Press, 2012. 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.
16. SPÁČIL, Bedřich. *Česká měna od dávné minulosti k dnešku*. 1. Vydání. Praha: Orbis, 1973. 177 s. ISBN 508-22-865.
17. ZAVEDENIEURA. *Zavedení Eura v České republice*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/index.html?filter=verejnost&rdeLocale=cs>>
18. ŽÁK, Milan. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2. Vydání. Praha: Linde, 2002. 887 s. ISBN 80-7201-381-5.